

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/9/2020
Identifikačné číslo spisu:	1418200929
Dátum vydania rozhodnutia:	28.07.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1418200929.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Dany Wänkeovej na verejnom zasadnutí konanom dňa 28. júla 2021 v Bratislave v trestnej veci obvineného E. T. pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona a iné, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky podanom proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3To/15/2019, z 30. apríla 2019 takto

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3To/15/2019, z 30. apríla 2019

bol porušený zákon

v ustanovení § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a), § 138 písm. a) Trestného zákona a § 285 písm. b), § 321 ods. 1 písm. d), § 322 ods. 3 Trestného poriadku v prospech obvineného E. T..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3To/15/2019, z 30. apríla 2019.

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Krajskému súdu v Bratislave prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 0T/24/2018, z 12. novembra 2018 bol obvinený E. T. uznaný za vinného zo spáchania prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

dňa 21. februára 2018 v čase cca o 11.45 hod. v priestoroch podzemného parkoviska OC F., po slovnej hádke s poškodeným C. J., nar. X. R. XXXX, predmetom ktorej bola hádka o parkovanie na vyhradenom parkovisku pre rodiny s deťmi, obvinený pristúpil k svojmu motorovému vozidlu zn. Audi Q7, EČV: Y. XXX H. a z jeho vnútorných priestorov vybral krátku strelnú zbraň GLOCK 19 GEN. 4, výrobné číslo A. XXX, ktorú má obvinený na základe zbrojného preukazu č. E. XXXXXX v legálnej držbe a držiac túto zbraň v pravej ruke sa otočil smerom k poškodenému so slovami „toto si chcel, toto chceš“, po čom poškodený nastúpil do svojho vozidla a z miesta činu odišiel a následne kontaktoval políciu.

Za to bol menovanému podľa § 360 ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona a § 36 písm. j) Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) mesiacov s tým, že podľa § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona bol obvinenému výkon trestu odňatia slobody podmienenečne odložený. Súčasne súd prvého stupňa obvinenému uložil probačný dohľad nad jeho správaním s určením skúšobnej doby na 12 (dvanásť) mesiacov a podľa § 51 ods. 4 Trestného zákona obvinenému uložil povinnosť spočívajúcu v príkaze v skúšobnej dobe písomne sa preukázateľne ospravedlniť poškodenému C. J., nar. X. R. XXXX, trvale bytom ul. Q. č. XXXX/XX, F. a podľa § 51 ods. 4 písm. g) Trestného zákona povinnosť spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu. Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona súd obvinenému zároveň uložil trest prepadnutia vecí a to: 1 ks samonabíjacej zbrane GLOCK 19, GEN 4, v. č. A. XXX a 1 ks zásobníka zbrane s 15 ks nábojov.

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania podaného obvineným rozhodol rozsudkom, sp. zn. 3To/15/2019, z 30. apríla 2019 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvineného podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku oslobodil spod obžaloby, nakoľko skutok nie je trestným činom.

Proti označenému rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal generálny prokurátor Slovenskej republiky dovolanie z dôvodu, že: „Rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku]“.

V dovolaní argumentoval nasledovne:

„Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že skutok uvedený v obžalobe sa stal a skutkové okolnosti nie sú sporné, pretože ich zhodne uviedli obvinený aj poškodený. Skutková veta obžaloby prevzatá do napadnutého rozsudku však obsahuje konštatáciu, že obvinený vybral z auta zbraň, držal ju v pravej ruke a otočil sa k poškodenému, pričom použil slová, ktoré v zmysle ich gramatického významu nemožno považovať za vyhrážku. Skutková veta obžaloby neobsahuje, že by obvinený namieril zbraň na poškodeného, že by zbraň nabíjal, príp. na poškodeného útočil a ukazovaním, že je ozbrojený by chcel u poškodeného vyvolať obavu o život. Z uvedených dôvodov krajský súd konštatoval, že skutok opísaný v obžalobe nenapĺňa formálne znaky skutkovej podstaty žiadneho trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku tiež poukázal na fyzickú konštitúciu, celkový zjav a správanie sa poškodeného, ktoré v súhrne mohli vyvolať u obvineného pocit ohrozenia. Zároveň poukázal na skutočnosť, že poškodený napľul obžalovanému do tváre, pričom tento akt konajúci súd posúdil ako gradáciu straty kontroly správania sa poškodeného. Obvinený je oprávneným držiteľom zbrojného preukazu, čo ho oprávňuje k noseniu a použitiu zbrane a streliva za účelom ochrany osoby a majetku. S ohľadom na agresivitu poškodeného podľa názoru krajského súdu bol obvinený oprávnený manipulovať so zbraňou, aby ochránil svoju osobu a zamedzil násilnému konfliktu s poškodeným“.

„S predmetným názorom krajského súdu nemožno súhlasiť. Pri prečine nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona je nevyhnutné posudzovať všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom na vyvodenie trestnej zodpovednosti za tento prečin sa nevyžaduje reálne fyzické spôsobenie ujmy tam predpokladanej, ale musí ísť o vyhrážky alebo iné konanie takej intenzity a „kvality“, že dôvodne

vzbudzujú obavu o život (zdravie) iného, pretože reálne hrozí, že dôjde bezprostredne k ich uskutočneniu. Krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol, že konanie obvineného tak, ako je popísané v skutkovej vete obžaloby, nie je trestné, nakoľko obsahom skutkovej vety nie je žiadna vyhrážka (vyhrážka smrťou, ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ujmom), ktorá je podstatou trestnosti pri trestnom čine nebezpečného vyhrážania. Pojem vyhrážka nie je legálne definovaný, avšak z významu slova vyplýva, že ide o taký vonkajší prejav páchatel'a, ktorým sleduje vyvolanie strachu alebo obavy u adresáta vyhrážky z negatívneho následku. Tento prejav musí byť spôsobilý vyvolať daný negatívny následok v podobe dôvodnej obavy. Výhrážka musí byť prednesená vážne a tak, aby bolo adresátovi zrejmé, že môže nastať smrť, ťažká ujma na zdraví, či iná ťažká ujma. Nie je pritom nevyhnutné, aby bola vyhrážka verbálna, keďže k správaniu vykazujúcemu snahu vyvolať u obete strach zo smrti, ťažkej ujmy na zdraví, či inej ťažkej ujmy môže dôjsť aj bez slovného vyjadrenia. V takýchto prípadoch však zo všetkých okolností, najmä správania sa oboch aktérov skutku musí byť jednoznačne zrejmé, že podstatou gesta či úkonu páchatel'a je hrozba následkom uvedeným vyššie. Aby mohlo ísť o neverbálne vyhrážky v zmysle § 360 Trestného zákona, podľa názoru krajského súdu musí byť táto vyhrážka opísaná v skutkovej vete spolu s logickými súvislosťami vylučujúcimi pochybnosť o tom, že páchatel' sa gestom či úkonom vyhrážal. V prejednávanom prípade podľa názoru krajského súdu takáto situácia nenastala a ani nie je obsahom skutkovej vety obžaloby (v skutkovej vete obžaloby sa neuvádza, že by obžalovaný na poškodeného útočil a ukazovaním, že je ozbrojený, by chcel vyvolať obavu poškodeného o život), preto skutok uvedený v obžalobe neobsahuje všetky formálne znaky prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona, a teda nemožno ho subsumovať ani pod kvalifikovanú podstatu tohto trestného činu".

„Zastávam názor, že opis konania obžalovaného tak, ako ho vyžaduje krajský súd, nie je na naplnenie formálnych znakov skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného vyhrážania potrebný. Podstatou trestnosti pri trestnom čine nebezpečného vyhrážania je vyhrážka smrťou, ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ťažkou ujmom. Pojem ‚vyhrážka‘, možno definovať ako osobný prejav páchatel'a spôsobilý vyvolať strach alebo obavu u poškodeného z následku predpokladaného v § 360 ods. 1 Trestného zákona. Výhrážka musí byť zrealizovaná takým spôsobom, že je spôsobilá vzbudiť dôvodnú obavu z jej naplnenia. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že 21. februára 2018 v garáži obchodného centra F. došlo k slovnému konfliktu medzi obv. E. T. a pošk. C. J.. V priebehu konfliktu obvinený podišiel k svojmu autu a vybral zo svojho auta zbraň (krátku guľovú zbraň GLOCK 19), držal ju v pravej ruke tak, aby ju poškodený videl, a povedal poškodenému ‚toto si chcel, toto chceš‘. Obvinený bol počas konfliktu sám aktívny. Prvý pristúpil k autu poškodeného a poškodeného konfrontoval, či má skutočne dieťa v aute, a túto skutočnosť aj kontroloval. Poškodený bol počas slovného konfliktu mimo vozidla. Aj napriek tomu, že obvinený videl fyzickú konštitúciu poškodeného, jeho tetovania a celkový zjav, z miesta konfliktu neodišiel, ale pokračoval v slovných útokoch. Z vykonaného dokazovania tak priamo vyplýva, že obvinený nemal strach z poškodeného. S ohľadom na to možno dospieť k záveru, že obvinený zbraň nevyberal zo strachu, ale konal tak s úmyslom upozorniť poškodeného na skutočnosť, že je ozbrojený s cieľom, aby poškodeného vystrašil a odohnal. Tiež slovný prejav ‚toto si chcel‘ v spojení s držaním zbrane mal za cieľ vyvolať pocit, že obvinený nemá problém svoju zbraň použiť. Zastávam názor, že skutková veta obžaloby tak obsahuje presný popis konania obvineného, z ktorého je jasné, akým spôsobom (konkludentne) sa obv. E. T. vyhrážal poškodenému. Samotné konanie obžalovaného, ktorý po verbálnom konflikte s poškodeným vybral zo svojho auta zbraň tak, aby ju poškodený videl, pričom mu povedal ‚toto si chcel‘, je potrebné považovať za vyhrážku adresovanú poškodenému, ktoré práve z dôvodu držania zbrane v ruke obvineného bolo spôsobilé vyvolať dôvodnú obavu u poškodeného. Táto skutočnosť vyplýva tak z výsluchu poškodeného ako aj z jeho následného správania sa, kedy poškodený okamžite nastúpil do svojho motorového vozidla, z miesta činu odišiel, kontaktoval políciu a aj počas výsluchu na polícii vypovedal, že je vystrašený“.

„Z obrazového záznamu a realizovaných výsluchov tiež vyplýva, že obvinený sa počas slovného konfliktu od miesta konfliktu vzdialil a nachádzal sa pri svojom motorovom vozidle vo vzdialenosti niekoľkých metrov od poškodeného. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že obvinený nemusel vybrať zbraň z auta za účelom riešenia konfliktu s poškodeným, ale mohol spornú situáciu riešiť iným spôsobom, a to napr. mohol odísť z miesta konfliktu pešo, mohol nasadnúť do svojho vozidla a opustiť parkovacie miesta, príp. sa mohol uzamknúť vo svojom vozidle a privolať hliadku PZ. Obvinený však spornú situáciu riešil za použitia zbrane, čím zjavne prekročil hranice nutnej obrany. Záverom uvádzam,

že použitie zbrane počas slovného konfliktu, ktorý nebol sprevádzaný žiadnym fyzickým násilím sa javí ako neprimerané a v rozpore so zákonom a dobrými mravmi. Tu pre úplnosť treba uviesť tú dôležitú skutočnosť, že to bol práve obvinený, kto konflikt zapríčinil svojím celkom zjavne arogantným prístupom k dodržiavaniu základných noriem, keď zaparkoval na mieste vyhradenom vodičom s deťmi bez toho, aby sa v jeho vozidle nejaké dieťa nachádzalo, a namiesto toho aby parkovacie miesto opustil, eskaloval konflikt až po konkludentnú hrozbu krátkou guľovou zbraňou".

„Na základe uvedeného mám za to, že skutkový stav ustálený vykonaným dokazovaním, ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže meniť, nebol po právnej stránke krajským súdom správne posúdený. Skutok uvedený v skutkovej vete obsahuje všetky zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona. Preto krajský súd postupoval v rozpore so zisteným skutkovým stavom, keď zrušil prvostupňový rozsudok v celom rozsahu a obv. E. T. oslobodil spod obžaloby".

Prokurátor navrhol, aby najvyšší súd rozhodol tak, že:

- vysloví, že právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3To/15/2019, z 30. apríla 2019 bol porušený zákon v ustanovenia § 321 ods. 1 písm. d), § 322 ods. 3, § 285 písm. b) Trestného poriadku a § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona v prospech obvineného E. T.,
- zruší označený rozsudok Krajského súdu v Bratislave a
- tomuto súdu prikáže, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu sa vyjadril obvinený v podstate tak, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave považuje za zákonný a správny a plne sa s ním stotožňuje. Nakoľko generálny prokurátor v dovolaní uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, je nesporné, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom ustáleným súdmi nižšej inštancie (nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu, prípadne ani svojím výkladom zhojiť nedostatky skutkovej vety) ako aj dôvodmi podaného dovolania. Generálny prokurátor sa nemôže účinne domáhať nápravy alebo revízie skutkový zistení súdov nižších stupňov, preskúmania nimi vykonaného dokazovania a ani úprav skutkovej vety. V dôsledku toho možno potom predmetný dovolací dôvod vyvodzovať len v tých prípadoch, keď je napadnuté právoplatné rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom ustanovení. V tomto smere je potrebné zaoberať sa v podstate iba tou skutočnosťou či skutok tak, ako bol ustálený vo výroku o vine prvostupňového rozsudku, napĺňa všetky znaky skutkovej podstaty prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona, teda, či bol zo strany Krajského súdu v Bratislave správne právne posúdený ako skutok, ktorý nie je trestným činom.

Podľa obvineného je potrebné prisvedčiť Krajskému súdu v Bratislave v tom, že obsahom skutkovej vety nie je žiadna vyhrážka, pričom na tejto skutočnosti nemení nič ani mylné tvrdenie generálneho prokurátora o tom, že pri prečine nebezpečného vyhrážania musí na vyvodenie trestnej zodpovednosti ísť o kvalifikované vyhrážky alebo iné konanie. Žiadne iné konanie (s výnimkou vyhrážky) totiž znaky tohto trestného činu nepripúšťajú. Skutočnosť, že obvinený legálne držanú zbraň v ruke otočil smerom k poškodenému so slovami „toto si chcel, toto chceš", nie je v žiadnom prípade v kontexte ostatných skutkových zistení možné považovať za vyhrážku, a už vôbec nie kvalifikovanú vyhrážku smrťou, ťažkou ujmom na zdraví či inou ťažkou ujmom takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu. Poškodenému sa zjavne nevyhrážal verbálne (slová „toto si chcel, toto chceš", neobsahujú žiadnu vyhrážku) ani neverbálne (samotné držanie legálne držanej zbrane bez toho, aby bola nabíjaná, alebo aby ňou bolo mierené na poškodeného alebo inam do priestoru, v reakcii na predchádzajúcu prudkú gradujúcu fyzickú agresivitu zo strany podstatne vyššieho, zjavne silnejšieho, potetovaného poškodeného, ktorý bol navyše počas celého skutkového deja mimoriadne vulgárny, a v tomto stave obvinenému aj napľul do tváre, neumožňuje prijať záver, že išlo o konanie, ktoré malo charakter vyhrážky). Odôvodnenie uplatneného dovolacieho dôvodu prezentované v tomto smere nemá nijakú oporu ani v skutkovej vete obžaloby, ktorá je v podstate len konštatovaním priebehu v zásade nesporného skutkového deja bez akéhokoľvek popisu údajnej „kvalifikovanej" vyhrážky smrťou, ťažkou ujmom na zdraví či inou ťažkou ujmom, ktorá by bola spôsobilá u poškodeného vzbudiť dôvodnú obavu. Navyše, ako na to správne poukázal aj Krajský súd v Bratislave, na skutkových okolnostiach zistených

dokazovaním vykonaným na hlavnom pojednávaní na súde prvého stupňa nebolo možné postaviť ani úmysel obvineného držaním zbrane nebezpečne sa poškodenému vyhrážať a vyvolať v ňom obavu zo smrti, ťažkej ujmy na zdraví či inej ťažkej ujmy; práve naopak, je celkom zjavné, že tým chcel iba zabrániť ďalšej gradácii zjavne nekontrolovanej agresivity poškodeného nasmerovanej voči nemu.

Obvinený dodal, že v slovenskom trestnom práve sa uplatňuje princíp zodpovednosti za zavinenie (princíp subjektívnej zodpovednosti), jednou z podmienok trestnej zodpovednosti páchatel'a je jeho úmyselné alebo nedbanlivostné zavinenie. Zavinením je tiež vyjadrená i individuálna trestná zodpovednosť (každý zodpovedá zásadne iba za to, čo svojím konaním sám zavinil). Pre trestnú zodpovednosť teda v žiadnom prípade nepostačuje ani prípadné spôsobenie následku konaním osoby, ktoré nebolo preukázateľne zavinené, pričom zákon v prípade prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona pre trestnosť vyžaduje úmyselné zavinenie (§ 17 Trestného zákona). Prokurátor tvrdí, že samotné konanie obvineného, ktoré spočíva v tom, že po verbálnom konflikte s poškodeným vybral zo svojho auta zbraň tak, aby ju tento videl, pričom mu povedal „toto si chcel“, je potrebné považovať za vyhrážku adresovanú poškodenému. V danej súvislosti dôvodí, že táto skutočnosť má vyplývať z následného správania poškodeného (odchodu z miesta činu a kontaktovania polície) ako aj z toho, že sa obvinený počas konfliktu s poškodeným od miesta konfliktu vzdialil a nachádzal sa pri otvorenom vozidle vo vzdialenosti niekoľkých metrov od poškodeného, z čoho možno podľa generálneho prokurátora Slovenskej republiky vyvodiť záver, že nemusel z auta vybrať zbraň, ale spornú situáciu mohol riešiť inak (napr. odísť z miesta konfliktu pešo, nasadnúť do svojho auta a opustiť parkovacie miesto, alebo sa v aute zamknúť a privolať políciu). Danú situáciu, ktorú vraj zapríčinil a ktorá nebola sprevádzaná žiadnym fyzickým násilím, riešil za použitia zbrane. Takto prezentované hodnotenie zisteného skutkového stavu však nie je správne; prokurátor pri ňom totiž zjavne účelovo opomína podstatné skutkové okolnosti (najmä prudkú gradáciu fyzickej agresivity zo strany podstatne vyššieho, zjavne silnejšieho, potetovaného poškodeného, ktorý bol mimoriadne vulgárny, a v tomto stave obvinenému aj napľul do tváre) a zároveň skutočnosti, ktoré vyvracajú jeho úmysel vyhrážať sa poškodenému, vykladá v rozpore s elementárnou logikou (najmä skutočnosť, že to bol on, kto sa počas slovného konfliktu s poškodeným od miesta konfliktu vzdialil, teda sa snažil od druhého držať odstup, odpútať sa od neho). Rovnako účelové je opakované tvrdenie prokurátora o použití zbrane; držanie zbrane v ruke spôsobom popísaným v skutkovej vete obžaloby totiž nesporne nie je použitím zbrane, tým by bolo len upotrebenie zbrane na účel, ktorému táto slúži, teda strelba, prípadne úder zbraňou. Napokon k námietke prokurátora, že obvinený nemusel vybrať z auta zbraň, ale spornú situáciu mohol vyriešiť inak, uviedol, že jeho reakcia ako dôsledok zmätku, ba až strachu (podotkol, že správanie poškodeného vyvolávalo očividne strach, čo potvrdila aj svedkyňa T. U.), bola priamo vyvolaná agresivitou poškodeného, nebola neprimeraná jeho správaniu a niet pochyb, že konal v silnom rozrušení spôsobenom práve agresivitou podstatne vyššieho, zjavne silnejšieho, potetovaného poškodeného, ktorý mu okrem vulgárneho nadávania i napľul do tváre (to však prokurátor prekvapivo opomenul, asi to nepokladal za konanie v rozpore s dobrými mravmi).

Je teda nepochybné, že vyššie popísané konanie obvineného nemohlo byť správne právne kvalifikované ako prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, keďže príslušné skutkové zistenia nezodpovedajú všetkým zákonným znakom použitej právnej kvalifikácie, teda všetkým znakom skutkovej podstaty spomenutého trestného činu.

Obvinený navrhol, aby dovolací súd dovolanie prokurátora odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku), zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) s poukazom na § 566 ods. 3 Trestného poriadku], bolo podané osobou oprávnenou [§ 369 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku). Súčasne bola splnená aj (pre tento prípad) „špeciálna“ podmienka upravená v § 372 ods. 1 veta tretia Trestného poriadku (podanie predchádzajúceho opravného prostriedku

obvineným, na podklade ktorého rozhodol odvolací súd v prospech obvineného).

Nakoľko subjektom podávajúcim dovolanie bol v predmetnej trestnej generálny prokurátor, bolo treba skúmať aj splnenie podmienok podľa § 372 ods. 2, ods. 5 Trestného poriadku, po vykonaní čoho dospel najvyšší súd k pozitívnemu záveru a síce, že obvinený bol v konaní o dovolaní zastúpený obhajcom na podklade kvalifikovanej výzvy súdom prvého stupňa postupom podľa naposledy uvedeného ustanovenia Trestného poriadku (č. l. 251 predloženého spisu).

Po vykonaní takto vymedzenej prvotnej formálnej prieskumnej povinnosti dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nie je určený na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do jedinečnej vlastnosti súdneho rozhodnutia - jeho právoplatnosti, ktorá spočíva v účinku záväznosti a spravidla aj zásadnej nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia. Dotknutá kvalitatívna vlastnosť súdneho rozhodnutia je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty a predstavuje jeho faktickú „právnú moc“. Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktne obmedzené tak, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a vylúčilo tak predpoklad, aby bolo dovolanie chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania neoznačenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku. Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/30/2011, zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad

(nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovoľené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže dovolateľ - či už obvinený alebo generálny prokurátor v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Rovnako nie je dovolací súd oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce sudy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa. Dovolací súd nie je možné vnímať ako ďalšiu (v poradí druhú) „odvoláciu“ inštanciu zameranú na preskúmanie rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

+ + +

Podstata „sporu“ medzi generálnym prokurátorom a odvolacím súdom spočíva v tom, či možno konanie obvineného uvedené v skutkovej vete obžaloby - „... obvinený po slovnej hádke s poškodeným, ... vybral krátku strelnú zbraň ... a držiak túto zbraň v pravej ruke, sa otočil k poškodenému so slovami, toto si chcel, toto chceš ...“, posúdiť ako vyhrážanie sa smrťou, ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ťažkou ujmom takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu.

Najvyšší súd uvádza:

Podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, kto sa inému vyhráža smrťou, ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ťažkou ujmom takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok; odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

Podľa § 138 písm. a) Trestného zákona, závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu so zbraňou okrem trestných činov úkladnej vraždy podľa § 144, vraždy podľa § 145, zabitia podľa § 147 a § 148, ublíženia na zdraví podľa § 155, § 156 a § 157.

Objektom skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 a nasl. Trestného zákona je záujem spoločnosti na ochrane jednotlivca proti niektorým závažným vyhrážkam. Predmetom útoku je osoba v jej fyzickom zhmotnení, pričom táto osoba vníma a je schopná porozumieť vyhrážke.

Objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného vyhrážania spočíva vo vyhrážkach páchatel'a inej osobe smrťou, ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ťažkou ujmom, a to takým spôsobom,

že to u tejto osoby môže vzbudiť dôvodnú obavu z ich uskutočnenia.

Dôvodnou obavou sa rozumie vyšší stupeň tiesnivého pocitu zo zla, ktorým sa vyhrožuje. Nie je potrebné, aby takáto obava skutočne vznikla, stačí možnosť vzniku takejto dôvodnej obavy. Pri posudzovaní otázky, či je vyhrožovanie spôsobilé v inom vzbudiť dôvodnú obavu, treba prihliadať na všetky konkrétne okolnosti prípadu, najmä na povahu vyhrožky, na fyzické a charakterové vlastnosti páchatel'a v porovnaní s fyzickými a povahovými vlastnosťami poškodeného, na ich vzájomný vzťah, ako sa páchatel' pri vyhrožovaní správal, či mal v rukách nejaký predmet alebo zbraň a pod. (R 38/1971).

Ak bolo vyhrožovanie sprevádzané správaním páchatel'a (takým spôsobom), ktoré ilustrovalo jeho odhodlanie naplniť vyhrožku smrťou alebo ťažkou ujmov na zdraví tak, že páchatel' držal v rukách nôž alebo inú zbraň, ide o vyhrožky spôsobilé vzbudiť u poškodeného dôvodnú obavu. V takýchto prípadoch nie je spravidla nevyhnutné, aby nôž alebo pištoľ, či iný predmet bol nasmerovaný na poškodeného a ani to, že páchatel' nič nehovorí - nevysloví vyhrožku, pretože už samotná vizuálna prezentácia zbrane robí vyhrožku dôraznejšou. Napr. pri hádke postačí, ak páchatel' odhrnie košeľu preto, aby ukázal, že za pásom má zbraň. Ide o vyhrožku, ktorá naznačuje poškodenému, že ak neprestane, konflikt môže byť ukončený použitím zbrane.

Tým, že obvinený E. T. v rámci konfliktu vybral pištoľ, viditeľne ju prezentoval a slovne (toto si chcel, toto chceš) naznačil poškodenému možný spôsob ukončenia konfliktu, dal dovtedy slovnému konfliktu iný rozmer, pretože prezentácia zbrane má na každého dotknutého nepochybne závažnejší psychologický efekt (aj bez toho, aby bolo na neho mierené) ako len slovné ataky od „menšieho“ útočníka. Treba si uvedomiť, že vnímanie situácie účastníkmi konfliktu je vždy iné z pohľadu útočníka a iné z pohľadu napadnutých osôb. Vyhrožka vyjadrená zbraňou robí každý útok dôraznejším a útočníka nebezpečnejším. Okrem toho obvinený svojej vyhrožke tým dal mimoriadnu razanciu a dôraznosť takého charakteru, ktorý už oprávnené a celkom jednoznačne mohol vyvolať u dotknutej osoby dôvodnú obavu z uskutočnenia vyhrožky.

V obžalobe opísané konanie obvineného - „... obvinený po slovnej hádke s poškodeným, ... vybral krátku strelnú zbraň ... a držiak túto zbraň v pravej ruke, sa otočil k poškodenému so slovami, toto si chcel, toto chceš ...“ v sebe zahŕňa, podľa názoru najvyššieho súdu, všetky obligatórne formálne znaky skutkovej podstaty prečinu nebezpečného vyhrožovania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, a to aj objektívnu stránku - aktívne konanie obvineného spočívajúce v konkludentne vyjadrenej vyhrožke, ktorá bola „zastretým“, ale dôrazným spôsobom - formou vytiahnutia strelnej zbrane a prednesom vety „toto si chcel, toto chceš“ spôsobilá vzbudiť u poškodeného dôvodnú obavu o život, ako aj subjektívnu stránku - priamy úmysel obvineného predniesť takú vyhrožku, aby dôrazne zastrašila poškodeného a vyvolala u neho negatívny pocit z uskutočnenia zla, ktoré použitím zbrane hrozí.

Právny názor krajského súdu - „... obvinený použil slová, ktoré v zmysle ich gramatického významu nemožno považovať za vyhrožku. Skutková veta obžaloby neobsahuje, že by obvinený namieril zbraň na poškodeného, že by zbraň nabíjal, príp. na poškodeného útočil a ukazovaním, že je ozbrojený, by chcel u poškodeného vyvolať obavu o život“, s ohľadom na vyššie uvedené nemôže, podľa názoru najvyššieho súdu obstať, nakoľko prijímuc výklad krajského súdu, by pre trestnosť skutku bolo potrebné zrejme to, aby páchatel' namieril zbraň na poškodeného a vyslovil zabijem ťa.

Takýto formalistický výklad (učiný krajským súdom) objektívnej stránky skutkovej podstaty žalovaného prečinu nezodpovedá prirodzenému logickému vyhodnoteniu všetkých okolností prípadu a už vôbec nie právnej analýze priebehu skutkového deja. Preto dospel najvyšší súd k záveru, že právne úvahy generálneho prokurátora tak, ako sú tieto prezentované v podanom dovolaní sú správne, tzn. že všetky znaky skutkovej podstaty prečinu nebezpečného vyhrožovania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona [s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona] boli v predmetnej veci naplnené.

+++

Najvyšší súd dáva krajskému súdu do pozornosti, že v ďalšom konaní musí byť skúmané aj naplnenie materiálneho korektívu v zmysle podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona, keďže obžaloba bola podaná pre prečin:

Podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Materiálny korektív predstavuje výnimku z formálneho chápania kategórie trestných činov. Jednou z podmienok, ktorá musí byť splnená na to, aby určité protiprávne konanie (skutok) mohlo byť kvalifikované ako konkrétny prečin, je v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona aj pozitívny záver o tom, že závažnosť konania, ktoré inak z formálneho hľadiska naplňa znaky skutkovej podstaty nejakého prečinu, je vyššia ako nepatrná. Stupeň závažnosti činu má zásadný význam pre rozhodnutie o základnej otázke trestného konania (otázke viny a trestu).

Na posúdenie závažnosti určitého protispoločenského konania majú vplyv a závažnosť prečinu určujú nasledovné skutočnosti:

- a/ spôsob vykonania činu a jeho následky,
- b/ okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný (pôjde najmä o poľahčujúce a priťažujúce okolnosti - § 36 a § 37 Trestného zákona),
- c/ miera zavinenia a pohnútky páchatel'a.

Kritériá, pomocou ktorých sa určuje závažnosť prečinu, sa týkajú konania a následku (test objektívnej stránky) a miery zavinenia v prípade pohnútky (t. j. subjektívnej stránky) a sú také rôzne a premenlivé, že pomocou nich možno v konkrétnom prípade dostatočne rozlíšiť stupeň závažnosti spáchaného prečinu, resp. činu vykazujúceho znaky prečinu. Uvedené kritériá pritom nemožno hodnotiť izolovane, ale v ich súhrne bez toho, aby niektoré boli preceňované na úkor iných. Závažnosť niektorého protispoločenského konania býva spravidla deliacou čiarou medzi trestným činom a priestupkom.

Treba si uvedomiť, že predmetom trestnej veci obvineného je v podstate prehnaná hádka dvoch osôb mužského pohlavia o parkovacie miesto v nákupnom centre, ktorá sa zo strany obvineného ako i poškodeného dala riešiť úplne inak, než použitím vulgarizmov, krikom a následným pľuvancom poškodeného do tváre obvineného, ktorý si následne išiel do svojho osobného motorového vozidla vziať krátku guľovú zbraň, ktorú mal v legálnej držbe a so slovami „toto si chcel, toto chceš“ sa postavil poškodenému „navzdory“.

Z hľadiska obsahu každá skutková podstata trestného činu vyjadruje všetky podstatné znaky a črty nevyhnutné na posúdenie, či konkrétny spáchaný skutok možno pokladať za trestný čin. Ide o súhrn znakov možných ľudských aktivít, ktorých splnením vzniká trestná spornosť. Okrem obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorými sú objekt (záujem, hodnota či spoločenský vzťah chránený trestným právom), objektívna stránka (konanie vrátane opomenutia, následok a príčinná súvislosť medzi konaním a následkom), subjekt (páchatel') a subjektívna stránka (zavinenie, niekedy aj pohnútky - motív) sa na vyvodenie trestnej zodpovednosti pri prečine vyžaduje aj naplnenie tzv. materiálneho korektívu, ktorý je vyjadrený v ustanovení § 10 ods. 2 Trestného zákona a predstavuje výnimku z formálneho chápania kategórie trestných činov. Jednou z podmienok, ktorá musí byť splnená na to, aby určité protiprávne konanie (skutok) mohlo byť kvalifikované ako konkrétny prečin, je v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona aj existencia pozitívneho záveru o tom, že závažnosť konania, ktoré inak z formálneho hľadiska naplňa znaky skutkovej podstaty nejakého prečinu je vyššia ako nepatrná.

Preto by krajský súd pri opätovnom rozhodovaní nemal prehliadnuť vyššie vyjadrené skutočnosti, ktoré by v prípade konštatovania ich danosti mali zásadný význam pre rozhodnutie o základnej otázke trestného konania - otázke viny a trestu.

S poukazom na uvedené rozhodol najvyšší súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.